

אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדעי המדינה

קונפליקטים דתיים – (01-738-71)
סמינריון שנתי (2 ש"ש) – ב.א.
תשס"ז
ד"ר יונתן פאקס

שעות קבלה: ט.נ.
מספר משרד: 2-37
דוא"ל: foxjon@mail.biu.ac.il

מטרות הקורס:

במהלך ההיסטוריה המתועדת הייתה הדת לגורם בעל תרומה משמעותית בקונפליקטים מסוגים שונים. קורס זה מבקש להתחקות אחר ההסבר לכך. בחלקו הראשון של הקורס תיבחן הדת מנקודת-המבט של מדעי-החברה. בחלק זה תוצג השקפתם של מדעני-החברה ביחס לדת, זאת בניגוד לזו של התיאולוגים. כמו-כן יידונו שני עימותים מרכזיים במדעי-החברה בשאלת תפקידה של הדת, אם בכלל, בחברה המודרנית. חלקו השני של הקורס יתרכז בתפקידה של הדת בקונפליקט הפוליטי, בין אם הקונפליקט לובש צורה של מחאה מאורגנת או מרד. חלק זה יכלול דיון בתופעה הידועה בשם פונדמנטליזם דתי. לאור השקפתי לפיה אין בכוחה של תיאוריה בלבד לספק הסבר מושלם, אלא אם כן זו מובאת בהקשר ממשי, יכלול חלקו השלישי של הקורס דיון במקרים ספציפיים.

דרישות הקורס:

1. מבחן המבוסס על קריאת הביבליוגרפיה (20% מהציון הסופי).
2. השתתפות בשיעורים (10% מהציון הסופי).
- קורס זה ינוהל כסמינריון. משמעות הדבר, שהשיעור יתרכז בדיונים בחומר הקריאה. בהתאם לכך, מצופה ממשתתפי הסמינר להשלים את הקריאה לפני המפגש שיוקצה לדיון בחומר זה. המרצה שומר לעצמו את הזכות לבצע בוחני-פתע על חומר הקריאה.
- הנוכחות בשיעורים היא חובה. סטודנט יורשה להיעדר ללא הצדקה עד 4 פעמים במהלך השנה כולה.
- כל משותף בסמינר יתבקש לפחות פעם אחת לפרזנטציה ולהנחיית הדיון בנושא אחד או יותר.
3. העבודה הסמינריונית (70% מהציון הסופי)
- כל סטודנט יגיש הצעת מחקר לא יאוחר מתחילת הסמסטר השני. הצעה זו תכלול את נושא הסמינריון ורשמית מקורות.
- נושאי המחקר האפשריים הינם: א) עבודה אמפירית העושה שימוש במידע גלובלי או אזורי על קונפליקט פנימי (מבית) לבחינת השערות בנוגע לדפוסים, מגמות, סיבות, הסדרים או תוצאות. ב) ניתוח מעמיק על אחד או על מספר קונפליקטים פנימיים, שמטרתו לענות על שאלה כללית, מהותית או בנושאי מדיניות.
- הסכסוך הישראלי-ערבי אינו נושא אפשרי לעבודות הסמינריוניות.
4. זכות המרצה להוסיף בוחנים ועבודות בית

קריאת חובה ורשות - ביבליוגרפיה:

Alston, Jon P. Charles W. Peek & C. Ray Wingrove "Religiosity and Black Militancy: A Reappraisal", Journal for the Scientific Study of Religion, 1972, 11, pp. 252_61
תדפיס 5373 (352784)

Appleby, R. Scott Religious Fundamentalisms and Global Conflict, New York: Foreign Policy Association Headline Series #301, 1994.
תדפיס 5374 (352785)

Durham, W. Cole Jr. "Perspectives on Religious Liberty: A Comparative Framework" in John D. van der Vyver & John Witte Jr. Religious Human Rights in Global Perspective: Legal Perspectives, Boston: Martinus Nijhoff, 1996. 1-44.
תדפיס 5868 (386633), ספר - REL 0582 (333416)

Durkheim, Emile "Concerning the Definition of Religious Phenomena" in Pickering, W. S. F. Durkheim on Religion: A selection of Readings with Bibliographies, London: Routledge & Kegan Paul, 1975
תדפיס 5375 (352798)

Fox, Jonathan Ethnoreligious Conflict in the Late 20th Century, Maryland: Lexington Books, 2002.
שמור מדעי המדינה לפי FOX (534871)

Fox, Jonathan "Religion as an Overlooked Element of International Relations" International Studies Review, 3 (3), Fall, 2001, 53-73.
כתב עת באולם 6 וגם EJournal

Fox, Jonathan "Is Islam More Conflict Prone than Other Religions? A Cross-Sectional Study of Ethnoreligious Conflict" National and Ethnic Politics, 2000, V. 6, No. 2, pp. 1-24
תדפיס 5869 (386657)

Gill, Anthony "Religion and Comparative Politics" Annual Review of Political Science, 4, 2001, 117-138.
כתב עת באולם 6 וגם EJournal

Hoffman, Bruce "'Holy Terror': The Implications of Terrorism Motivated by a Religious Imperative" Studies in Conflict and Terrorism, 18, 1995, pp. 271-284.
תדפיס 5870 (386636)

Huntington, Samuel P. "The Clash of Civilizations?" Foreign Affairs, 1993, 72 (3), pp. 22_49.
כתב עת אולם 6 וגם תדפיס 4415 (255841), תרגום לעברית בכתב עת תכלת, 9, עמ' 157-129

Huntington, Samuel P. "The West: Unique, Not Universal" Foreign Affairs, 1996, 75 (6), pp. 28-46.
תדפיס 5379 (352843)

Johnston, Hank and Jozef Figa "The Church and Political Opposition: Comparative Perspectives on Mobilization Against Authoritarian Regimes" Journal for the Scientific Study of Religion, 1988, 27 (1), pp. 32-47.
תדפיס 5380 (352848)

Juergensmeyer, Mark The New Cold War?, Berkeley: U. of California, 1993
שמור מדעי המדינה לפי JUE (221293) וגם תדפיס 5411 (352871)

Kowalewski, David & Arthur L. Greil "Religion as Opiate: Religion as Opiate in Comparative Perspective", Journal of Church and State, 1990, pp. 511_26.
תדפיס 5412 (352875)

Lambert, Yves "Religion in Modernity as a New Axial Age: Secularization or New Religious Forms" Sociology of Religion, 60 (3), 1999, 303-333.
כתב עת בספריית מדעי החברה וגם תדפיס 8077 (495604)

Latin, David "Religion, Political Culture, and the Weberian Tradition" World Politics, 1978, 30 (4), pp. 563-93.
תדפיס 5413 (352881)

Laustsen, Carsten B. and Ole Waever "In Defense of Religion: Sacred referent Objects for Securitization" Millennium, 29 (3), 2000, 705-739.
כתב עת בספרות מדעי החברה וגם תדפיס (497738) 8104

Lincoln, Bruce Holy Terrors: Thinking About Religion After September 11, Chicago, IL: University of Chicago Press, 2003. Chapter 6
תדפיס (567097) 9311

Little, David "Religious Militancy" in Chester A. Crocker and Fen O. Hampson eds. Managing Global Chaos: Sources of and Responses to International Conflict, Washington DC: USIP Press, 1996. pp. 79-91.
תדפיס (386641) 5872 וגם ספר (334522) 341.5 MAN

Pickering, W. S. F. "The Functions of Religion: A Case of Misunderstanding?" in Durkheim's Sociology of Religion: Themes and Theories, London: Routledge & Kegan Paul, 1984. pp. 300-317
תדפיס (352884) 5414

Pottenger, John R. "Liberation Theology: Its Methodological Foundation for Violence" In David C. Rapoport & Yonah Alexander, eds. The Morality of Terrorism: Religious and Secular Justifications, 2nd ed. New York: Columbia U. Press, 1989. 99-123
תדפיס (386647) 5873 וגם (129620) 303.625MOR

Rapoport, David C. "Messianic Sanctions for Terror" Comparative Politics, 20 (2), January 1988, 195-213.
תדפיס (386650) 5874

Roelofs, H. Mark "Liberation Theology: The Recovery of Biblical Radicalism", APSR, 1988, 88 (2), 549_66.
תדפיס (386664) 5875

Rubin, Barry "Religion and International Affairs" in Douglas Johnston & Cynthia Sampson eds. Religion, the Missing Dimension of Statecraft, Oxford: Oxford U. Press, 1994, 20-34.
תדפיס (386667) 5876 וגם (291395) 291.1787

Ruedy, John Modern Algeria: The Origins and Development of a Nation, Bloomington: Indiana U. Press, 1992. pp. 195-256.
בספריה להיסטוריה (551589) 965 RUE

Soloveitchik, Haym "Rupture and Reconstruction: The Transformation of Contemporary Orthodoxy" Tradition, 1994, 28 (4), pp. 64-130.
כתב עת בספריה המרכזית – מדף לכתבי עת (142956) X – 338

Turner, Bryan S. Religion and Social Theory, 2nd ed. London: Sage, 1991.
שמור סוציולוגיה לפי (244601) TUR

Wentz, Richard Why People Do Bad Things in the Name of Religion, Macon GA: Mercer, 1987
תדפיס (352896) 5416 לפרקים 1-3
תדפיס (1098401) 10413 לפרקים 4-7

Williamson, Roger "Why is Religion Still a Factor in Armed Conflict?", Bulletin of Peace Proposals, 1990 21 (3), pp. 243_53.
תדפיס 5418 (352907)

Wilson, Bryan R. Religion in Sociological Perspective. Oxford: Oxford U. Press, 1982. pp. 1-52.
תדפיס 5419 (352911) וגם ספר בספריה מרכזית (מדף פתוח)
306.6 WIL (510777)

מערך הקורס וסדר הקריאה:

1. מדעי החברה והדת
 - א. מהי דת ?
 - קריאת חובה :
- Durkheim, "Concerning the Definition of Religious Phenomena"(1)
 Turner, Religion and Social Theory, pp. 242-246(2)
 Fox, Chapters 1 and 2(3)
 קריאת רשות :
- Latin, "Religion, Political Culture, and the Weberian Tradition"
 Predictions of religion's demise.b
 קריאת חובה
- Gill, "Religion and Comparative Politics"
 Fox, Chapter 3
 קריאת רשות :
- Soloveitchik, "Rupture and Reconstruction: The Transformation of Contemporary Orthodoxy"
 Lambert, "Religion in Modernity as a New Axial Age"
 ג. טיעונים כנגד הרלוונטיות של הדת לפוליטיקה
 קריאת חובה :
- Wilson, Religion in Sociological Perspective. Pp. 1-8 & 27-52
 Fox, Chapter 4
 קריאת רשות :
- Pickering, "The Functions of Religion: A Case of Misunderstanding?"
 2. מספר תיאוריות ביחס לדת ולקונפליקט
 א. האם דתות אחדות אלימות יותר מאחרות ?
 קריאת חובה :
- Fox "Is Islam More Conflict Prone than Other Religions?"
 Fox, pp. 77-89
 קריאת רשות :
- Alston, "Religiosity and Black Militancy: A Reappraisal"
 ב. תיאוריות מבניות (סטרוקטורליות)
 קריאת חובה :
- Lincoln, "Religion Rebellion, Revolution" (chapter 6) in Holy Terrors
 Fox, pp. 91-93
 קריאת רשות :
- Durham, W. Cole Jr. "Perspectives on Religious Liberty"
 Kowalewski & Greil "Religion as Opiate"
 ג. רשימה כוללת (laundry list)
 קריאת חובה :
- Williamson "Why is Religion Still a Factor in Armed Conflict?"
 Fox, pp.94-95
 ד. סמואל הנטינגטון
 קריאת חובה :

- Huntington, "The Clash of Civilizations"
קריאת רשות :
- Huntington, "The West: Unique, not Universal"
3. תפקידי הדת בקונפליקט
א. הדת כהשקפת עולם
קריאת חובה :
- Laustsen & Waever "In Defense of Religion"
Little "Religious Militancy"
Fox, pp. 103-107
קריאת רשות :
- Wentz, Why People Do Bad Things in the Name of Religion
ב. דת ולגיטימציה
קריאת חובה :
- Juergensmeyer, The New Cold War? pp. 11-41
Fox, pp. 122-125
קריאת רשות :
- Turner Religion and Social theory, pp. 178-198
ג. הדת ככוח מגייס
קריאת חובה :
- Johnston & Figa "The Church and Political Opposition"
Fox, pp. 118-122, 125-140
קריאת רשות :
- Rubin, Barry "Religion and International Affairs"
ד. פונדמנטליזם דתי
קריאת חובה :
- Appleby, Religious Fundamentalisms and Global Conflict Ch. 1 & 3
Fox, pp. 110-118
קריאת רשות :
- Appleby, Ch. 2 & 4
ה. טרור דתי
קריאת חובה :
- Rapoport "Messianic Sanctions for Terror"
קריאת רשות :
- Hoffman "Holy Terror"
ו. תיאולוגית שחרור
קריאת חובה :
- Pottenger, "Liberation Theology: Its Methodological Foundation for Violence"
קריאת רשות :
- Roelofs "Liberation Theology: The Recovery of Biblical Radicalism"
ז. דת ויחב"ל
קריאת חובה :
- Fox "Religion, an Oft Overlooked Element of International Studies"
4. סיכום
קריאת חובה :
- Fox, Chapters 7 and 8

הוראות לכתיבת עבודה סמינריונית עפ"י ד"ר יונתן פאקס

ההצעה

על כל סטודנט להגיש הצעה לא יאוחז מהשיעור הראשון של הסמסטר השני.

יש לכלול בהצעה:

1. פירוט קצר של הנושא הנבחר

2. לפחות 3 מקורות אקדמיים בביבליוגרפיה

הנושא הנבחר

1. הנושא חייב להיות קונפליקט בעבר או בהווה ושייך לקורס הנלמד.

2. לא יתקבל כל נושא הקשור לקונפליקט ערבי-ישראלי או יהודי-מוסלמי.
3. יש לקבל אישור על כל נושא מידי המרצה.

העבודה

1. בכתיבת העבודה יש להשתמש בתיאוריות שנלמדו בקורס כדי להסביר את הקונפליקט הנבחר.
2. יש לספק הסבר ולא רק פירוט. זה מחייב שימוש בכל התיאוריות שנלמדו בקורס. פירוט והסבר או ההפך איננו מספיק.
3. ניתוח נכון של העבודה מחייב **השאלת שאלות** (אבל איננו מוגבל רק לזה).
דוגמה:
אם אי גורם ל-ב'... האם אי קרה אם כן האם זה הוביל ל-ב'?
- האם יש הסתייגויות מהתיאוריה?
4. עבודה טובה תשתמש בכל התיאוריות שנלמדו בקורס, ולא רק בחלקם.
5. לב העבודה הוא היישום. סטודנט שלא יישם את התיאוריות בצורה מוצלחת, לא יקבל ציון טוב.

מראי מקום (מ"מ)

1. עבודה איננה משולמת מבלי להשתמש במראי מקום וביבליוגרפיה.
2. יש להדפיס אותם בסוף העמוד או בתוך סוגריים בתוך העבודה. בשום אופן לא בסוף.
3. יש לפרט אותם כמה שאפשר, כלומר: מספר עמוד מתוך המקור עצמו ולא מתרגומים של החומר הנלמד, הוצאה לאור, או כתב העת ושנת הפירסום.
4. כל מ"מ המופיע בשפה הלועזית יש לכתוב בלועזית, דוגמה: GURR ולא גור.
5. **אי שימוש במראי מקום או שימוש לא נכון במראה מקום ייפגעו בציון.**

העתקה

1. **חוסר שימוש במראה מקום הנו העתקה.** כל רעיון, ציטוט או עובדה שמגיע ממקור חיצוני יש ליחסו באמצעות מראי-מקום למקור. כולל מקורות מהאינטרנט.
2. אין צורך להשתמש בהם רק במקרים הבאים:
עובדה הנחשבת לידע כללי
הרעיון הינו ויכוח או הוכחה ע"י הסטודנט.
3. אם הנ"ל לא המקרה, יש צורך להשתמש במראה מקום לאחר כל פסקה בעבודה.
4. יש להשתמש במראה מקום כל פעם שמתייחסים לחומר ממקור אחר.
5. אם ברצונך להעלות רעיון על המקור הרלבנטי, יש לציין דוגמא מהעבודה שבה יש את השימוש הנ"ל, אלא אם כן ברצונך לסכם עבודה שנותחה בעבר.

פורמט

1. אני מחפש איכות ולא כמות: בין 15 ל-20 עמודים ולא יותר מ-45.
2. יש להדפיס את העבודה **ברוח כפול**, בפונט של 12 שורות.

תאריך הגשה

1. יש להגיש את העבודה לא יאוחר מהשיעור הראשון של השנה האקדמית הבאה.
2. יש להגיש גרסה מודפסת של העבודה (hardcopy) וגרסה אלקטרונית.
3. כל הדורש הארכה עליו – לשוחח עם המרצה או לקבל אישור מוועדת סטטוס.
4. **הגשה באיחור – הגשה באיחור תזכה את הסטודנט בקנס (הפחתת נקודות מהציון).**
5. יש להגיש את העבודה בצירוף טופס זה כשהוא חתום על ידי הסטודנט. משמעות החתימה היא שהסטודנט קרא את ההוראות והבינן. עבודה שתוגש שלא בהתאם להנחיה זו ייגרעו 5 נקודות מהציון.